

Також підтримують думку розвитку нових напрямів у промисловості через імпортозаміщення науковці Національного інституту стратегічних досліджень і розглядають відповідне поняття як перехідний етап у процесі реструктуризації економіки, після чого має відбуватися послідовний перехід до експортоорієнтованої моделі розвитку, що обумовлено обмеженістю внутрішнього ринку та необхідністю забезпечення нових ринків збуту. Після налагодження експортного потенціалу дієвість політики державного протекціонізму повинна зменшуватись і роль держави стосуватиметься підтримки та стимулювання розвитку конкуренції [2, с. 7]. Відтак, державний протекціонізм не повинен бути тривалим і орієнтуватись на забезпечення зовнішньоторговельної діяльності внутрішніх виробників. При цьому відбудеться заміна векторів розвитку економіки держави – від імпортозаміщення (яке потребує значного фінансування) до експортоорієнтованого розвитку (результатом стає збільшення валютних надходжень). Вважаємо, що такі твердження вдало розглядають перспективи національної економіки, коли посилюється залежність її товарної, фінансово-кредитної, валютної систем від іноземних товарів, грошових надходжень та капіталу.

Про необхідність участі держави у забезпеченні імпортозаміщення наголошує О. Старовойтова, але на відміну від інших тверджень виділяє окремі якості відповідної протекціоністської політики. На її думку, імпортозаміщення – це частина державної політики, яка спрямована не на дискримінацію імпорту, а на стимулювання внутрішнього виробництва та її суб'єктів з метою витіснення імпорту за рахунок виробництва конкурентоспроможної продукції, досягнення самозабезпечення та переорієнтації попиту національного споживача [4, с. 17]. Таким чином автору вдалося поєднати головні характеристики імпортозаміщення – відсутність дискримінації, стимулювання, підтримка конкуренції, ефективність використання ресурсів, зміна громадської думки та ін.

Відмітимо думку Р. Пребіша, який наголошував за необхідне використовувати вибіркові способи протекціонізму в державній політиці імпортозаміщення з ціллю ефективнішого вирішення проблем погіршення умов розвитку внутрішнього ринку враховуючи особливості міжнародного розподілу праці, торговельних відносин з розвиненими країнами і зміни, спричинені науково-технічним прогресом [5, с. 269-270].

На нашу думку, імпортозаміщення не потрібно розглядати як тактичний інструмент держави у зменшенні зовнішньої залежності, а відтак і період його ефективного використання для економіки та її безпеки залежить від багатьох чинників. Так, пріоритетне значення має конкурентне середовище, яке достовірно виявляє сильні та слабкі сторони державної політики протекціонізму імпортозаміщення.

Перелік посилань:

1. Експерти впевнені, що Арбузов допоможе вітчизняним товаровиробникам [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.rbc.ua/ukr/news/arbuzov-smozhet-pomoch-otechestvennym-tovaroproizvoditelyam--05012013100500>.
2. Пріоритети політики імпортозаміщення у стратегії модернізації промисловості України : аналітична доповідь / О. В. Собкевич, А. І. Сухоруков, А. В. Шевченко [та ін.] ; за ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2012. – 71 с.
3. Ринки реального сектора економіки України: структурно-інституціональний аналіз : монографія / [Точилін В. О., Осташко Т. О., Пустовойт О. В. та ін.] ; за ред. В. О. Точиліна. – К. : НАН України, 2009. – 640 с.
4. Старовойтова О. В. Імпортозамещение в условиях малой открытой экономики : автореф. дис. ... канд. екон. наук / О. В. Старовойтова. – 2003. – Минск : УО «БГЭУ». – 26 с.
5. Prebisch R. Commercial Policy in the Underdeveloped Countries / R. Prebisch // American Economic Review. – 1959. – Vol. 49. – P. 251-273.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ТУРИЗМУ ЗА УМОВ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Ю.Б. Миронов, к.е.н.

Львівський торговельно-економічний університет

Сучасна індустрія туризму є однією з найрозвиненіших галузей світогосподарського комплексу, займаючи провідне місце серед структурних елементів світового ринку послуг. Туристична галузь має колосальний потенціал для сталого розвитку, вона тісно взаємодіє з іншими галузями народного господарства, відіграючи важливу роль у соціально-економічному житті країн та народів. Світовий туризм є глобальним чинником економічного та культурного розвитку, захисту історико-культурної спадщини та навколишнього середовища, взаємопорозуміння між народами, дотримання прав та свобод людей без різниці у статі, расі, мові та релігії.

Міжнародний туризм також є вагомим джерелом надходжень іноземної валюти та чинником формування позитивного сальдо платіжного балансу. Туристичний бізнес сприяє розвитку інших галузей господарства: виробництва товарів народного споживання, торгівлі, транспорту, сільського господарства, будівництва та інших.

Результати аналізу динаміки розвитку світового туризму дозволяють зробити висновок про глобальні та стійкі тенденції до зростання туристичних потоків та доходів від туристичного бізнесу. Так, обсяг міжнародних туристичних прибуттів збільшився з 25 млн у 1950 році до 1235 у 2016 р.; окрім того, надходження від міжнародного туризму зросли з 2 млрд доларів США у 1950 р. до 1260 млрд доларів США у 2015 р. [2, 3].

Дослідження Всесвітньої туристичної організації (UNWTO) дозволяють зробити припущення, що позитивні тенденції до зростання туристичної індустрії будуть зберігатися у найближчі десятиліття по усіх світових регіонах (табл. 1).

Таблиця 1 – Міжнародні туристичні прибуття по світових регіонах, млн чол.

Регіони світу	Роки				
	2000	2010	2015	2020*	2030*
Світ	673,8	950,8	1189,2	1360	1810
Європа	386,6	489,4	607,5	620	744
Азія і Тихоокеанський регіон	110,4	205,5	279,3	355	535
Америка	128,2	150,1	192,7	199	248
Африка	26,2	50,4	53,8	85	134
Близький Схід	22,4	55,4	55,9	101	149

*Прогноз Всесвітньої туристичної організації (UNWTO).

Джерело: складено за даними [2, 3].

До чинників, які спричинили динамічний розвиток світового туризму за останні кілька десятиліть, можна віднести такі:

- зростання доходів населення;
- розвиток інформаційних технологій та сучасних засобів комунікації;
- зменшення середньої тривалості робочого часу та збільшення вільного часу;
- розвиток транспорту, транспортних мереж та інфраструктури;
- вагомі зрушення у структурі матеріальних і духовних цінностей.

Разом з тим, бурхливий розвиток сфери туризму призвів до появи негативних зовнішніх ефектів глобального та національних туристичних ринків, що відобразилося перш за все несприятливим впливом на стан навколишнього зовнішнього середовища. Саме тому за останні роки чимало дослідників у світі почали звертати увагу на питання сталого розвитку, зокрема, і сталого розвитку туризму [1, с. 89-92].

Ще одним чинником, який стримує розвиток туризму у світі, є проблема міжнародного тероризму, а також військово-політичні конфлікти, перевороти, бандитизм та інші ризики, пов'язані з туристами, місцевими мешканцями, туристичними підприємствами й індустрією туризму в цілому. Проте, це не знижує позитивної ролі туризму в національних економіках, хоча вимагає прийняття управлінських рішень стосовно вирішення згаданих проблем на рівні владних структур, а також участі місцевого населення.

Отже, сучасний світовий туризм є глобальним чинником розвитку сучасного суспільства та всіх його складових – економічної, соціальної та духовної сфер. Безпосередньо впливаючи на соціум і його ціннісні орієнтації, процеси самовдосконалення та самопізнання, туризм стає невід'ємною складовою життя людей більшості країн світу і одним із найперспективніших напрямів соціально-економічної діяльності у третьому тисячолітті.

Перелік посилань:

1. Myronov Yu. *Problems of Sustainable Tourism Development in Modern Conditions* / Yu. Myronov // *European Applied Sciences*. – 2013. – No. 9. – Vol. 2. – P. 89-92.
2. UNWTO *Tourism Highlights 2016 Edition* [Electronic source]. – Access mode : http://tourlib.net/wto/WTO_highlights_2016.pdf.
3. UNWTO *World Tourism Barometer* [Electronic source]. – January 2017. – Vol. 15. – Access mode : <http://mkt.unwto.org/barometer>.